

بازرس

[نمایشنامه]

آنتونی شفر

برگردان شهرام زرگر

انتشارات نیلا

انتشارات نیلا

قلمرو هنر [۵۱]

زیر نظر حمید امجد

بازرس

آنتونی شفر

برگردان شهرام زرگر

با سپاس از همکاری محمد چرم‌شیر، حسین رحیم‌پور، پوریا یوسفی

طراح جلد: آفرین ساجدی

چاپ دوم: ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

چاپ: شرکت چاپ مصور

صحافی: سیروس

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۹۰۰-۵۷-۸

ISBN: 978-964-6900-57-8

قیمت ۷۵۰۰۰ ریال

هرگونه نقل و استفاده و اجرا از این نمایشنامه بسته به اجازه‌ی کبی مترجم و ناشر است.

www.NilaBook.com

Nila@NilaBook.com

تهران - صندوق پستی: ۱۹۵۸۵/۷۵۵ تلفن ۶۶۷۳۴۲۹۸

شفر، آنتونی، ۲۰۰۱-۱۹۲۶م. Shaffer, Anthony
بازرس / نوشته‌ی آنتونی شفر؛ برگردان شهرام زرگر.
تهران: نیلا، چاپ یکم ۱۳۸۷، چاپ دوم ۱۳۹۳.
۹۶ ص -- [قلمرو هنر ۵۱؛ زیر نظر حمید امجد]
ISBN: 978-964-6900-57-8

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

عنوان اصلی: Sleuth

نمایشنامه‌ی انگلیسی -- قرن ۲۰م.

زرگر، شهرام، ۱۳۴۴، مترجم.

ب ۵۸۶ ش PR ۸۲۲/۹۱۴

۱۳۸۱

کتابخانه‌ی ملی ایران ۱۰۵۹-۸۱ م

آنتونی شفر در سال ۱۹۲۶ در شهر لیورپول انگلستان به دنیا آمد. گرچه سال‌هاست نامش در عرصه‌ی درام‌نویسی معاصر جهان شناخته شده است، اما بسیاری اوقات در سایه‌ی شهرت افزون‌تر برادرِ دوقلویش پیتر شفر قرار گرفته است.

آنتونی شفر تحصیلات خود را در رشته‌ی حقوق در دانشگاه کمبریج به پایان رساند و به پیشه‌ی وکالت دعاوی پرداخت.

هر دو برادر فعالیت نوشتاری خود را با نگارش سه داستان جنایی که با همکاری یکدیگر و با امضای مستعار «پیتر آنتونی» نوشته بودند و در دهه‌ی ۱۹۵۰ به چاپ رسید آغاز کردند، و بعدها تقریباً همزمان به نمایشنامه‌نویسی روی آوردند. اگرچه نمایشنامه‌ی تمرین پنج‌انگشتی نوشته‌ی پیتر شفر نخست منتشر شد اما اجرای صحنه‌ای بازرس در سال ۱۹۷۰ به عنوان نخستین نمایشنامه‌ی آنتونی شفر شهرت بزرگ‌تری به همراه آورد. بازرس در شهرهای مختلف انگلستان به صحنه رفت و در مدتی کوتاه استقبال چشمگیر تماشاگران و نظر مساعد منتقدان را به خود جلب کرد.

گرچه آنتونی شفر از نظر زمانی متعلق به نسلی از نویسندگان انگلیسی‌ست که پس از توفیق نمایشنامه‌ی با خشم به گذشته بنگر اثر جان آزیرن به «جوانان خشمگین» [Angry Young Men] معروف شدند — از جمله کینگزلی ایملیس، لیندسی اندرسن، برندن بهان و جان وین — اما از نظر جهان‌بینی و دیدگاه فلسفی و حتا شیوه‌ی نگارش عملاً هیچ سنخیتی با آن‌ها ندارد.

شاید بتوان بیش‌ترین شباهت را بین آثار او و فردریش دورنماتِ سویسی سراغ گرفت، البته با صرف‌نظر از دیدگاه فردی آن‌ها در مورد عدالت اجتماعی و صرفاً از لحاظ طرح داستان و علائق و دلمشغولی‌های مربوط به ادبیات کارآگاهی در هر دو نویسنده.

نمایشنامه‌ی مشهور دیگر آنتونی شفر آدمکش نام دارد، که در آن نیز ویژگی‌های آثار پلیسی او را می‌توان مشاهده کرد. آنتونی شفر تعداد زیادی فیلمنامه نیز برای تلویزیون و سینما نوشته که عبارتند از: آقای فورباش و پنگوئن‌ها (۱۹۷۱)، مرد پوشالی (۱۹۷۲)، مرگ روی نیل (۱۹۷۸)؛ براساس رمانی از آگاتا کریستی، بازرس (۱۹۷۹)؛ براساس نمایشنامه‌ی خودش، جنون (۱۹۷۹)؛ به کارگردانی آلفرد هیچکاک، شیطان زیر آفتاب (۱۹۸۲)؛ براساس رمانی از آگاتا کریستی، عافیت (۱۹۸۸)، وعده‌ی ملاقات با مرگ (۱۹۹۲).

بازرس با طرح داستانی پیچیده و معماگونه، کشمکش‌های پیاپی، گره‌افکنی و تعلیق در هر پرده از نمایشنامه و پایان غافلگیرکننده‌اش، هجویه‌ای است درخشان بر ژانر جنایی نویسی انگلیسی که مشهورترین نمادش آگاتا کریستی است. آنتونی شفر با بیرحمی تمام موفق می‌شود از ابزار همان ژانر برای به هجو کشیدنش استفاده کند. تسلط بر صنایع لفظی و ادبی که جزو سنتِ درام‌نویسی انگلیسی است، توانایی او را در استفاده از میراث نمایشی شکسپیر، جانسن و مارلو — نقیضه‌سازی، شوخی‌پردازی و بازی در بازی — که می‌رفت تا در نمایشنامه‌نویسی معاصر انگلیسی‌زبان به فراموشی سپرده شود به اثبات می‌رساند.

شهرام زرگر

اجرای بازرس نخستین بار در دوازدهم فوریه‌ی ۱۹۷۰ در تئاتر سن‌مارتین شهر لندن و سپس در شهرهای آکسفورد، لیدز، برایتون و ایست‌بورن به کارگردانی کلیفورد ویلیامز و بازی هنرمندان زیر روی صحنه رفت:

آندرو وایک	آنتونی کوایل
مایلو تیندل	کیت باکستر
بازرس داپلر	استانلی راشتون
گروه‌بان تارانت	رابین مای‌فیلد
پاسبان هیگز	لیام مک‌نولتی

نخستین نسخه‌ی سینمایی بازرس به کارگردانی جوزف. ال. منکیه‌ویچ در سال ۱۹۷۹ با فیلمنامه‌ای نوشته‌ی آنتونی شفر — با تغییراتی جزئی در متن نمایشنامه — توسط کمپانی فوکس قرن بیستم ساخته شد. در این فیلم لارنس الیویه نقش اندرو و مایکل کین نقش مایلو را به عهده داشتند. دومین اقتباس از این نمایشنامه در سال ۲۰۰۷ به کارگردانی کیت برانا ساخته شد؛ با فیلمنامه‌ای از هارولد پیتتر، و بازی مایکل کین این بار در نقش اندرو، و جود لا در نقش مایلو.